

SPIS TREŚCI

Przedmowa	7	
Chronologia	13	
Tablica genealogiczna	52	
CZĘŚĆ PIERWSZA		
Panowie Arouet	55	
Franciszek Maria — <i>enfant terrible</i>	63	
Wychowanie libertyńskie — Tempie	74	
Pierwsze piruety na światowej scenie	76	
Winną matką i niemal przyzwoitą córką	80	
Notariat, poezja i nowy skandal	90	
Komedia źle się kończy	97	
Uśmiechy i grymasy miłości	103	
Franciszek okpiwa komisarza	106	
Właściwe spożytkowanie wolności — sukces	110	
Znajomości dobre... i inne	113	
Trzeba jakoś żyć...	117	
Arouet i księżna	121	
Hałasy zza kulis	124	
Przymusowe życie na zamku	126	
Afera niejakiego Lawa	130	
Porachunki rodzinne	133	
Pokusa odrzucona	135	
Ambitny Skapen	136	
Fatalne spotkanie	138	
Podróż we dwoje do Holandii	141	
Nowe niepokoje: prezydentowa wkracza na scenę	147	
Markiza i nieokrzesany poeta. Lord i poemat epicki	150	
Jeszcze jeden niezawodny przyjaciel	156	
Niestęła Muz, wierność przyjaciół — i gorączka	159	
Cud w Charonne. Półcud w Wersalu	167	
Chybione dobrodziejstwo...	171	
Wielka zdrada	172	
Nowa Arkadia — Londyn 1726	179	
Powrót do Paryża. Wolter ima się wszystkiego	189	
Pojawienie się „Bogini”	202	
Ślub donżuana, następnie farsa i dwie tragedie równie poronione	206	
Literatura zaangażowana	210	
Kolejna ucieczka	213	
Rwetes przed usunięciem się od świata	214	
Nikczemny Desfontaines	219	
Jeden wróg zasypia, inni się budzą	222	
Księgarz z Rouen daje o sobie znać	223	

Utarczki	225	Uroki wygnania	226	Nowe ostrzeżenia i nowa podróż	229	JKW. książę	
Fryderyk Pruski	233	Dwie siostrzenice, brat i sekretarz	234	Newton we Francji	237		
Ohydne stosunki	239	Życie codzienne w Cirey	247	Wielkie występy	258		
Drobne sprawy literackie i pieniądze	271	Skandale na dworze i na scenie	275	Dworne umizgi do dworu i do Akademii	278	Berlin, czyli ostateczność	284
Dwór się rozchmurza...	292						
Zwycięstwo Woltera (i króla) pod Fontenoy	299	Droga do Akademii wiedzie przez Rzym	302	Schlebiajcie, schlebiajcie, zawsze coś z tego zostanie	305	Przyjęciu do Akademii	
towarzyszy ponura afera	312	Szelma wart jest więcej, niż na to wygląda	320	Wolter zmienia sekretarza i herb	323	„Zera w towarzystwie” — mówi gadzina	326
O niebezpieczeństwie wymawiania słowa „oszust” i pisania słowa „podbój”	328						
Jeden dwór utracony zastępuje inny	334	<i>Semiramida</i> robi kłapę	342	Ponowne spotkanie ze Śmiercią	345	Ciąg dalszy i koniec tragikomedii	346
Pomówmy o pieniądzach	354	Rwetes, praca, a potem pakowanie kufrów	355	Ostatnie pogodne dni w Lotaryngii	361	Trzej wdowcy i jedna sierota	363
Sztuka cierpienia i pocieszania się	366	Pani Denis wkracza na scenę i na niej pozostaje	370	Narodziny węża	373	Poczdamska syrena zna niejedną śpiewkę	377

CZEŚĆ DRUGA

Europa miała dwóch królów	387
Menażeria króla Prus	392
Fryderyka i Woltera dzień powszedni	402
Pieniądz niekiedy cuchnie...	405
Pędź naturę widłami, powraca wytrwale	411
Doktor Czyściel nie miał nigdy lepszego pacjenta	412
Gorzka sorka pomarańczy	415
Zjawa pachnąca siarką...	419
W Berlinie był zdrajca...	426
I tak zaczęła się wojna	428
O sztuce zrywania kwaśniejacej przyjaźni	437
Przykre następstwa połowicznego zerwania	440
Nowy zamach na poetę i na wolność osobistą	446

Bilans przykłej afery	462	Ojczyzna niemal odnaleziona	
466 Groźny sąsiad, gorczyce i bluźniercza komedia	468		
Zdrada wobec zacnego benedyktyna. Fryderyk daje znaki i dostaje odpowiedź	472		
U wód w Plombières	474	Genewa — jej rozkosze i jej	
pastorzy	479	Poruszenie w Genewie i trzęsienie ziemi w Lizbonie	488
Umizgi i małpie grymasy. Zakochany Collini odkrywa sekretną miłość swego chlebobdawcy	491		
Mili goście i donośne reperkusje pewnej zaszczytnej wizyty	497	Drobne przyjemności, drobne smutki i niespodziane pojawienie się kapelusza kardynalskiego	499
Król Prus nie zszedł ze sceny	503	Pierwsze rozkosze są najbardziej upojne	510
Zima w Lozannie	513	Niepoprawny amator intryg chce przywrócić pokój w Europie	515
Zatrute Rozkosze i nowa zmiana atmosferyczna	523		
„Mała posiadłość” zwana Ferney i mała książeczka pod tytułem <i>Kandyd</i>	526		
Świat poznaje drogę do Ferney	530		
Spalona na stosie <i>Encyklopedia</i> wznieca wojnę z Le Franc de Pompigna-nem	533		
Jak pewien <i>Biedak</i> posłużył za oręż	542		
Sukces wzniosłego <i>Tankreda</i>	549		
Panna Rodoguna rozwesela, a złośliwcy zasmucają Ferney	553		
Ferney: wielkie zamierzenie pokojowe i wojenka z sąsiadami	558		
Złowieszczy obywatel Genewy	566		
„Zrobiłem trochę dobrego, to moje najlepsze dzieło”	571		
Beztroskie życie konserwuje kruchą maszynę i pochłania potężną fortunę	574		
Prezydent de Brosse zyskuje sześć wiązek drewna, lecz traci fotel w Akademii	576	Sprawa Calasa	580
Odgłosy sprawy Calasa dają się słyszeć w Ferney...	587		
Kronika Ferney	597	Ślub Kornelii-Kopciuszka	598
Pan de Ybltaire kruszy kopie z Nikczemnością	600	Le Pompignan	
infułat bierze cięgi, podobnie jak ten drugi	605	Zażyłość z jeszcze jednym jezuitą	612
Wizyty konkurencją dla pracy	615	Wytworne wizyty	615
Sam tego chciałeś, Janie Jakubie...	628		
Gwiazda „Semiramidy” przyćmiewa, nie gasząc jej, gwiazdę „Salomona Północy”	635		
Jeszcze jedna ciemna sprawa	643		
Abbeville we krwi. Wolter z duszą na ramieniu szuka ucieczki w Utopii	648		
Trzeba uprawiać swój ogródek	653		
Wolter wtyka nos w sprawy genewskie i dostaje po łapach...	658		
Oporny pastor	664	Nowe błazeństwa na przekór Genewie	666

Moralisci i metafizycy wobec Woltera i jego moralności	671
Patriarcha i jego plemię	676
Kundel i Gaś wypędzeni z menażerii	680
Psikusy starego filozofa przyprawiają proboszcza Ferney o śmiertelną kolkę i oburzają Europę	688
Pokój przywrócony: starzec-młodzieniaszek próbuje sił w operze komicznej	694
Potyczki z uczonym jezuitą, pan de Buffon jest urażony	696
Peruka ojca Adama rozśmiesza Ojca Świętego	698
Wielkie sprawy Wielkiego i sprawy małego Woltera	700
Paryż... Paryż zawsze obecny w Ferney	705
Kiedy Wersal zmienia ministra, pan de Ybltaire nie zmienia polityki	709
Piękne dni w Ferney nie zastąpią paszportu do Paryża	713
Nowe niebezpieczeństwa: ropucha z Parnasu i kąpiele zimowe. Na pociechę: pani Denis zyskuje aplauz	721
Miłe wizyty, miłe dni	724
Zupełnie inna piosenka	732
Historia nieudanego portretu	734
Rzetelny gość	736
„Motyl-Filozof” i „Gołębica” ocalona od klasztoru przez paryskiego hulakę	741
Wolter wydany na pastwę ducha Frérona i Szekspira	744
Atmosfera w Ferney się psuje	747
Nadzieja na piękne wyjaśnienie zakończona rozczarowaniem	750
Wygnaniec wkracza do Paryża przez bramę Komedii Francuskiej	753
Paryż. Upojenie sławą nie wyklucza ułomności wieku	758
Romans z Naszą Świętą Matką Kościołem i złowroźna przestroga	763
Nowe odroczenie, uśmiechy Paryża i domowe swary	769
Apoteoza	773
Opuściwszy Olimp, wraca do zwykłego trybu życia	776
Małe i duże uciechy paryskie	777
Ostatnie prace	782
Wolter w zmaganiach z lekarzami, aptekarzami i przyjaciółmi	784
Koniec bożyszczu	786
Czy Wolter umarł?	791
Bibliografia	813
Indeks osób	819
Spis ilustracji	841